

**Gemeente
De Ronde Venen**

Startnotitie Dichter bij Duurzaamheid

Projectwethouder:
Opdrachtgever:
Projectleider:
Datum:

Wethouder Kees Schouten
College van B&W
Astrid Scholte / cluster Duurzame Ontwikkeling
25 juni 2013

Inleiding

Inwoners die samen werken aan duurzaamheid, dragen bij aan het behoud van de kwaliteiten van De Ronde Venen. Deze gemeente is uniek met haar ligging in het Groene Hart. Het landschap is agrarisch, waterrijk en open. De vele kernen, bebouwingslinten en afwisseling aan voorzieningen zorgen voor een goede leefomgeving. Er zijn inwoners in deze gemeente, die al dicht bij duurzaamheid staan. Voor hen is het nemen van duurzame maatregelen vanzelfsprekend. Zij kunnen voor de inwoners die nog niet thuis zijn in duurzaamheid een inspiratiebron vormen.

Duurzame maatregelen komen nog meer van de grond wanneer inwoners, gemeente, ondernemers en organisaties samen achter duurzaamheid staan. Participatie van alle partijen is van belang om resultaat te bereiken. De gemeente wil hieraan een bijdrage leveren door het organiseren en ondersteunen van publiekgerichte activiteiten, het geven van voorlichting, oprichten van een netwerk koplopers, het verbinden van inwoners, ondernemers en organisaties en het bevorderen van collectieve initiatieven. De gemeente wil hierin het goede voorbeeld geven. De voorbeeldfunctie komt aan bod in een aparte startnotitie voor de verduurzaming van de organisatie.

De gemeenteraad heeft op 28 maart 2013 de notitie 'Duurzaamheid dichtbij' vastgesteld. Hierin zijn vanuit duurzaamheid tot 2020 het kader en de doelen geformuleerd. Duurzaamheid is hierin weergegeven als een breed begrip. Naast de ecologische invalshoek, wil de gemeente zich richten op de economische en sociaal culturele kant van duurzaamheid. De eerste jaren zal de gemeente zich vooral richten op ecologische invalshoek -'de Planet-kant'- en op haar inwoners. De volgende jaren worden de onderwerpen verbreed en de te bereiken resultaten stapsgewijs uitgebreid. Kansen die zich voordoen om de verbreding eerder mogelijk te maken, worden alvast aangegrepen.

In het programmaplan Duurzaamheid zijn de doelen in concrete projecten en acties vertaald. Hierin is één van de thema's 'duurzaamheid onder inwoners.' Allereerst bestaat het thema uit bewustwording en duurzaam handelen en daarnaast uit duurzame woningen en leefomgeving. In deze startnotitie wordt dit thema uitgewerkt.

Beschrijving van het te bereiken resultaat

In 2020 wil de gemeente bereiken dat merendeel van de inwoners (minimaal 75 %) zich bewust is van de mogelijkheden om het gedrag te verduurzamen. Zij wil deze inwoners stimuleren dat zij één of meer concrete duurzame maatregelen in de woning of leefomgeving hebben genomen. De mogelijkheden variëren van duurzaam bouwen, het realiseren van ontmoetingsplekken (vanuit het sociale oogpunt van duurzaamheid), inrichten van stadsparken tot het gezamenlijk onderhouden van groen. De eerst komende jaren richten wij ons op een deel hiervan, namelijk energiebesparing in de woning en het gebruik van duurzame energie. Hieronder wordt dit verder uitgewerkt.

Energiebesparing

In de bestaande woningvoorraad wordt veel energie verbruikt. Inwoners zijn zich niet altijd bewust van hun energieverbruik. Als inwoners zuiniger omgaan met onder andere verlichting en verwarming, besparen zij veel energie. Vooral als zij aansluitend hierop energiebesparende maatregelen nemen, zoals het isoleren van de woning. Zodra inwoners zich bewust zijn van de kansen, zullen zij eerder bereid zijn hierin te investeren. Energiebesparing levert voor de gemeente een aanzienlijke afname van het gebruik van fossiele brandstoffen en CO₂ uitstoot op. Voor de inwoners levert dit een flinke besparing op door afname van de energie- en woonlasten. Vooral als de prijzen van fossiele brandstoffen in de toekomst gaan toenemen, kunnen de inwoners de investeringen vermoedelijk binnen enkele jaren terugverdienen.

Duurzame energie

Om de CO₂ uitstoot en woonlasten verder af te laten nemen, is het van belang dat inwoners overgaan op het opwekken van duurzame energie. Resultaat hiervan is een klimaatneutrale gemeente. Dat wil zeggen een gemeente waar onder haar inwoners de energiebehoefte gelijk is aan de opwekking van duurzame energie. Onder het opwekken van duurzame energie valt het aanschaffen van zonnepanelen, kleine windturbines, aanleg van Warmte Koude Opslag (WKO) en realisatie van voorzieningen om energie uit biomassa te halen. Momenteel wordt er landelijk en ook binnen deze gemeente een percentage van circa 4% aan duurzame energie opgewekt. Vandaar dat landelijk gesproken wordt over het aanjagen van een energietransitie. De landelijke doelstelling is om in 2020 minimaal 16 % van onze energiebehoefte zelf op te wekken. De gemeente sluit zich hierbij aan.

Resultaat voor de eerst komende jaren

In 2013 en 2014 nemen wij met het organiseren van publiekgerichte activiteiten nog een actief sturende rol in. Daarnaast gaan wij de nadruk leggen op een meer faciliterende en stimulerende rol. Met het organiseren en ondersteunen van publiekgerichte activiteiten en het geven voorlichting, willen wij inwoners stimuleren energiebesparende maatregelen te treffen en gebruik te maken van duurzame energie. Ondersteuning biedt de gemeente door bij publiekgerichte activiteiten ruimte en een financiële tegemoetkoming beschikbaar te stellen. Het streven is om de inwoners op deze wijze bewust te maken van de kansen en mogelijkheden. Door het beschikbaar stellen van vergaderruimte en organiseren van bijeenkomsten, verbinden wij inwoners, ondernemers en organisaties aan elkaar. Hiermee willen wij inwoners overtuigen om één of meer energiebesparende maatregelen in de woning te nemen of gebruik te maken van één van de mogelijkheden tot het opwekken van duurzame energie. Bij het nemen van de maatregelen om duurzame energie op te wekken, willen wij de inwoners wijzen op de mogelijkheden om dit collectief in te kopen. Wij dagen de inwoners uit om zelf een collectief initiatief op te richten of aan te sluiten bij een bestaand collectief initiatief.

Aanpak en planning

De gemeente wil in de loop van de jaren en uiterlijk in 2020 de actief sturende rol van de gemeente omzetten naar een faciliterende en stimulerende rol. Dit wil zij bereiken door de participatie vanuit de samenleving als volgt te bevorderen:

- De gemeente heeft de beschikking over een breed netwerk. Met de deelnemers aan dit netwerk werkt de gemeente samen. Deze wijze van samenwerking wordt geïntensiveerd en uitgebreid. De gemeente wil de inwoners, ondernemers en organisaties die zij hierbij ontmoet, met elkaar in contact brengen en aan elkaar verbinden.
- Een belangrijke rol nemen de inwoners in, die al duurzame maatregelen hebben genomen. Het zijn de inwoners die duurzaamheid dichtbij en in praktijk brengen. Vaak zijn zij enthousiast in het uitwisselen van kennis en het aantonen van de positieve effecten. De ene inwoner vormt daarbij een koploper doordat hij/zij één duurzame maatregel heeft genomen. De andere inwoner heeft als koploper een grote investering verricht in meerdere maatregelen. De gemeente nodigt deze koplopers uit om een netwerk te vormen. De gemeente vraagt hen om in de loop van de jaren zelf initiatieven te nemen en activiteiten te organiseren.

Voor 2013 en 2014 werken wij vooral samen met Wijkcomités, woningbouwvereniging Groenwest en deskundigenorganisaties, zoals de Woonadviescommissie. Wij kiezen voor 2013 en 2014 voor een actief sturende rol met het organiseren van publiekgerichte activiteiten. Daarnaast nemen wij een faciliterende en stimulerende rol in door te kiezen voor de volgende werkwijzen:

- Ondersteunen van publiekgerichte activiteiten.
- Geven van voorlichting.
- Uitnodigen en betrekken van de koplopers.
- Het aan elkaar verbinden van inwoners, ondernemers en organisaties.
- Bevorderen van collectieve initiatieven.

Hieronder gaan wij in op de werkwijze voor 2013 en 2014.

Organiseren en ondersteunen van publiekgerichte activiteiten

Met de organisatie van publiekgerichte activiteiten kunnen wij inwoners bewust maken van hun energieverbruik en het belang van het nemen van duurzame maatregelen. In 2013 en 2014 sluit de gemeente, zoals afgelopen jaren, aan op landelijke activiteiten en delen wij in 2014 energiebesparing-pakketten uit. Ook bedenken wij voor de komende jaren in samenwerking met de koplopers een nieuwe publiekgerichte activiteit. Voor 2014 stellen wij hen voor samen met de gemeente een openhuis route te organiseren langs duurzame woningen. Wij sluiten in 2014 aan op mogelijke regionale activiteiten, bijvoorbeeld van Groenwest. De gemeente vraagt ondernemers, organisaties en koplopers op de lange termijn de organisatie van deze activiteiten zelf op te pakken. Waar ondernemers zelf al het initiatief in handen hebben genomen, zoals bij de Duurzaamheidsmarkt 'Feel Good Fair,' verlenen wij ondersteuning.

Voorlichting

Met goede voorlichting wordt duurzaamheid aansprekend. Met gebruik van sociale media, kunnen wij inwoners bereiken en actief informatie uitwisselen. De komende jaren willen wij inwoners informeren over energiebesparing en duurzame energie. Wij geven actuele informatie over wet- en regelgeving. Ook schetsen wij de mogelijkheden tot het nemen van duurzame maatregelen aan de hand van voorbeelden. De inwoners worden zich enkel bewust van deze mogelijkheden als keer op keer hiervoor aandacht wordt gevraagd. Wij geven inwoners dan ook informatie via de gemeentelijke website en gebruiken voor het verspreiden en aanvullen hiervan de sociale media. Hierbij verwijzen wij naar de websites van deskundige organisaties, zoals Milieucentraal en Meer met Minder. Deze websites geven informatie over concreet te nemen maatregelen. Hiermee willen wij inwoners die hierin niet thuis of afwachtend zijn, stimuleren tot het nemen van één of meer duurzame maatregelen.

Netwerk koplopers

De komende twee jaar richten wij ons vooral op de koplopers die energie besparen in hun woning of duurzame energie opwekken. Hieronder vallen ook de particuliere initiatieven, waarbij inwoners collectief zonne-energie inkopen. De gemeente werkt de eerste jaren mee aan het opbouwen van het netwerk 'koplopers.' In 2013 en 2014 gaan wij actief op zoek naar meer belangstellenden die zich willen aansluiten. Met hulp van de koplopers en aan de hand van de door hen gepresenteerde voorbeelden, willen wij andere inwoners inspireren om soortgelijke maatregelen te nemen. Wij vragen de deelnemers om mee te denken over de organisatie en ondersteuning van publiekgerichte activiteiten en om hierbij de bezoekers persoonlijk te woord te staan. Daarnaast nodigen wij de

koplopers uit om een actieve bijdrage te leveren bij het geven van voorlichting. Ten slotte nodigen wij hen uit om zelf met initiatieven te komen.

Inwoners, ondernemers en organisaties aan elkaar verbinden

Met het organiseren van bijeenkomsten, wil de gemeente inwoners in contact brengen met lokale ondernemers en organisaties die duurzaamheidsproducten verkopen. Ondernemers kunnen tijdens een dergelijke bijeenkomst gevraagd worden te vertellen over het uitvoeren van een energiebesparende maatregel. Inwoners kunnen dan bijvoorbeeld ter plaatse offertes aanvragen. Hiermee worden inwoners en ondernemers aan elkaar verbonden. Dit kan leiden tot concrete transacties. In 2013 en 2014 organiseren wij hiervoor een duurzame energiemarkt en een workshop onder begeleiding van deskundigen. Wij vragen koplopers om hierbij ervaring en kennis uit te wisselen. Dit kan leiden tot concrete woningverbeteringen en/of voorzieningen voor duurzame energie.

Bevorderen collectieve initiatieven

Het aantal collectieve initiatieven voor de inkoop van zonne-energie neemt toe. Deze collectieve initiatieven, geven een stimulans aan inwoners op wijk- of kernniveau om duurzame energie op te wekken. De inwoners die willen deelnemen, worden ontzorgd en de collectiviteit levert hen vaak financiële voordelen op. Dergelijke initiatieven zijn ook mogelijk bij energiebesparing, andere vormen van het gebruik van duurzame energie en uiteindelijk ook bij het nemen van andere duurzame maatregelen. Deze collectieve maatregelen levert voor de gemeente het grote voordeel op dat inwoners op grote schaal overgaan op het toepassen van één van de maatregelen. Het is dan ook van belang dat de gemeente inspeelt op bestaande initiatieven en inwoners uitnodigt om nieuwe initiatieven te nemen. In 2013 en 2014 willen wij vooral collectieve initiatieven voor de inkoop van zonne-energie stimuleren. Om inwoners uit te dagen bestaande ideeën om te zetten in concrete plannen zal jaarlijks een wedstrijd worden gehouden. De meest aansprekende ideeën (circa vijf) kunnen een geldbedrag winnen. In de bijlage is dit opgenomen. Daarnaast bieden wij de initiatienemers zo nodig expertise aan door bijvoorbeeld het verrichten van kort onderzoek of inschakelen van een deskundige. Tot slotte vragen wij koplopers en wijkcomités om kennis te delen, ervaring uit te wisselen en de uitbreiding van initiatieven te stimuleren.

Overig

Om financiële blokkades weg te nemen, zullen wij onderzoeken of aanpassing van de legesverordening mogelijk is. Zo zijn voor zonnepanelen in de achtertuin leges verschuldigd. Bekeken wordt of aanpassing tot de mogelijkheden behoort om duurzame maatregelen niet onnodig in de weg te staan.

Niet gekozen werkwijze om energielabels te verlagen

Bij stichting Meer met Minder kan de gemeente de 'Expertmodule Woningdossier' aanschaffen. Hiermee krijgt de gemeente inzicht in de energetische kwaliteit van de woningvoorraad en de verdeling van energielabels. De gemeente kan de inwoners van de woningen met een hoge energielabel benaderen met de vraag om duurzame maatregelen te nemen. Resultaat kan zijn dat energielabels twee stappen worden verlaagd. De gemeente neemt hierbij een actief sturende rol in. Deze rol vinden wij niet passen bij de meer faciliterende en stimulerende rol die de gemeente wil innemen. Vandaar dat wij afzien van deze werkwijze.

Planning voor 2013 en 2014

In de bijlage zijn per onderdeel de activiteiten voor 2013 en 2014 genoemd. Dit zijn mogelijkheden die passen binnen het beschikbare budget en capaciteit van de gemeente. Deze bijlage is in concept voorgelegd aan de koplopers, aangemelde belangstellenden, wijkcomités en de Woonadviescommissie. Wij hebben hen gevraagd om een reactie. In de bijlage is dit verwerkt. Voor iedere gemeentelijke activiteit en maatregel stellen wij zo nodig een projectplan op. Per activiteit wordt ook vermeld wanneer deze gereed is (zie bijlage).

Voorlichting

Het informeren van inwoners over energieverbruik, mogelijke kansen om dit te verduurzamen en over concreet te nemen duurzame maatregelen.

• Informatie via de gemeentelijke website. ○ Informatie over wet- en regelgeving.○ Kalender met geplande activiteiten op gebied van duurzaamheid.○ Verwijzing naar de website van Milieucentraal voor de bespaartest en besparingstips.○ Verwijzing naar de websites van Milieucentraal en Meer met Minder om een gratis maatwerkadvies of woningdossier aan te vragen. Inwoners krijgen met het invullen hiervan inzicht in de energielabel van hun woning en/of de concrete duurzame maatregelen die zij kunnen nemen.	Medio '13	---	---
• Inzetten van sociale media.
Uitwisselen van besparingstips en andere informatie.
Beschrijven van duurzame maatregelen, genomen door de koplopers en de kansen voor inwoners bij het nemen van soortgelijke maatregelen.	Ieder kwartaal	---	---

Netwerk koplopers en inwoners, ondernemers en organisaties aan elkaar verbinden

Het bij elkaar brengen van koplopers, inwoners en lokale ondernemers om transacties (concrete woningverbeteringen of voorzieningen duurzame energie) te stimuleren.

• Netwerk koplopers.
Oprichten en uitbreiden van een netwerk koplopers. Uitwisselen van ideeën.	Doorlopend	---	---
• Duurzame energiemarkt.
Lokale bedrijven voor energiebesparing en duurzame energie uitnodigen om tijdens de duurzame energiemarkt aanwezig te zijn. Aanbieders (bij voorkeur lokale ondernemers) en inwoners bij elkaar brengen. Ook koplopers uitnodigen om kennis en ervaring te delen. Na afloop monitoren via aantal uitgebrachte offertes.	Najaar '13 en '14	€ 1.000,-	€ 1.000,-
• Workshop aanbieders duurzame maatregelen.
Gericht op het bijeenbrengen van inwoners, (ervaring)deskundigen en aanbod (bij voorkeur lokale ondernemers). Uitnodigen van de koplopers, EPA adviseurs of andere deskundigen .	Voorjaar '14	---	€ 1.000,-

Bevorderen collectieve initiatieven

Aansluiting zoeken bij bestaande ideeën om potentiële initiatiefnemers te stimuleren collectieve initiatieven uit te voeren/te intensiveren en het stimuleren van collectieve initiatieven.

Organiseren van een wedstrijd om inwoners uit te dagen om bestaande ideeën om te zetten in concrete plannen. Doelgroep zijn inwoners die van plan zijn een collectief initiatief op te richten. Bijvoorbeeld om collectief zonne-energie in te kopen of een andere duurzame maatregel of die zich richt op duurzaamheid in brede zin. Een voorbeeld waarnaar verwezen kan worden, is Zonnig Baambrugge. De meest aansprekende ideeën (circa vijf) krijgen een geldbedrag.	'13 en '14	€14.000,-	€14.000,-
Stimuleren van collectieve initiatieven. De gemeente gaat in gesprek met onder andere wijkcomités en belangstellenden om initiatieven te stimuleren om collectief duurzame maatregelen in te kopen. Dit in samenwerking met koplopers en organisaties. Uitwisselen van informatie en ideeën en het doen van kort onderzoek. Desgewenst worden deskundigen ingeschakeld om kennis en ervaring uit te wisselen. De gemeente stelt daarbij vergaderruimte beschikbaar.	'13 en '14	---	---

Opheffen van financiële blokkades

Mogelijke aanpassing van de legesverordening om duurzame maatregelen te bevorderen

Onderzoeken van de mogelijkheden om financiële blokkades op te heffen. Voor het plaatsen van zonnepanelen in de achtertuin dienen bijvoorbeeld nu leges te worden betaald. Bekeken wordt of de legesverordening aangepast kan worden om duurzame maatregelen te stimuleren.	'13 en '14	---	---

Totaal budget

€20.000,- €30.000,-

Haalbaarheid

Het college van B&W heeft voor het speerpunt duurzaamheid voor 2013 en 2014 incidenteel €30.000,- per jaar beschikbaar gesteld. Daarnaast is voor duurzaamheid € 10.000,- per jaar structureel beschikbaar. Een deel van dit budget wordt ingezet voor andere projecten uit het Programmaplan Duurzaamheid. Voor de uitvoering van deze startnotitie gaan wij in 2013 uit van een totaalbedrag van € 20.000,- en in 2014 van een totaalbedrag van €30.000,-. In de bijlage is weergegeven waaraan dit bedrag wordt besteed en welke planning haalbaar is. Met de uitvoering van alle activiteiten uit de bijlage, wordt het jaarlijkse budget in zijn geheel besteed.

Conclusie en advies

De gemeente wil haar inwoners bewust maken van de mogelijkheden en kansen van duurzame maatregelen. Zij stimuleert haar inwoners tot het nemen van één of meer duurzame maatregelen. De komende jaren staan energiebesparing in de woning en duurzame energie centraal. De gemeente neemt voor een deel een actief sturende rol in door het organiseren van publiekgerichte activiteiten. Daarnaast neemt zij vooral een faciliterende en stimulerende rol in door het ondersteunen van publiekgerichte activiteiten, geven van voorlichting, oprichten van een netwerk koplopers, het verbinden van inwoners, ondernemers en organisaties en het bevorderen van collectieve initiatieven. In de bijlage zijn de activiteiten voor 2013 en 2014 genoemd.

Burgemeester en wethouders van De Ronde Venen,
de secretaris,

de burgemeester,

Activiteiten	Planning	Budget 2013	Budget 2014
Publiekgerichte activiteiten			
Organiseren van publiekgerichte activiteiten, die zich richten op energieverbruik, mogelijke kansen om dit te verduurzamen en over concreet te nemen duurzame maatregelen.			
Het ondersteunen van soortgelijke publiekgerichte activiteiten, die op initiatief van ondernemers ea worden georganiseerd.			
<ul style="list-style-type: none"> Energiebesparingspakketten. Met het samenstellen en uitdelen van pakketten, de inwoners stimuleren tot eenvoudige en direct toepasbare maatregelen. In zijn geheel of in onderdelen uit te delen bij publiekgerichte activiteiten, in samenwerking met Groenwest of specifiek gericht op de doelgroep lage inkomens. 	medio 2014	---	€ 7.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Posters koplopers. Voor koplopers die tijdens publiekgerichte activiteiten aanwezig zijn, worden rollups (uitrolbare poster-panelen) beschikbaar gesteld. Vooraf maakt de gemeente of koploper posters met een impressie van de foto's van de genomen maatregelen. Aan de hand van deze posters kunnen zij belangstellenden persoonlijk te woord staan. 	Doorlopend.	€ 2.000,-	€ 2.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Aansluitend op één van de regionale en landelijke activiteiten, organisatie van een alternatieve/nieuwe activiteit, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> o Activiteiten van Groenwest. o Warme Truien Dag. o Dag van de Duurzaamheid. o Nacht van de Nacht. 	Maximaal vier keer per jaar	€ 2.000,-	€ 2.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteunen van duurzaamheidsmarkten. Ondernemers en organisaties ondersteunen, die zich via een duurzaamheidsmarkt of streekproduktenmarkt richten op energiebesparing en duurzame energie. Bijvoorbeeld David Hague. Hij heeft in 2013 de 'Feel Good Fair' georganiseerd en wil dit waarschijnlijk herhalen. De gemeente geeft dergelijke ondernemers ondersteuning door samen met de koplopers aanwezig te zijn en informatie uit te wisselen over energiebesparing en duurzame energie. De ondernemer ontvangt een tegemoetkoming in de kosten van maximaal € 500,- per jaar. 	Drie keer per jaar	€ 1.000,-	€ 1.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Open huizen route. De koplopers, die hiertoe bereid zijn, stellen hun woning open gedurende één af te spreken datum, waarop inwoners de duurzame maatregelen kunnen bezichtigen. Mogelijk in combinatie met een Klimaatfietsroute, die daarna ook kan worden gebruikt (zonder bezichtiging). Koplopers die dit willen, kunnen daarin genoemd worden met korte toelichting. 	Voorjaar '14	---	€ 2.000,-